Hind 15 senti.

EESTI SPORDILEHT

Toimetus ja talitus: Tallinn, Uus tän. 24. Postkast 70. Telefon 9-28. :-: Tellimise hind: aastas 6 krooni, kuus 60 senti.
Eesti Spordileht ilmub reedeti.

Nr. 2. Reedel, 9. jaanuaril 1931. a. XII. aastakäik.

Salto suuskadel.

Uuel aastal Elinsbergi juures Graf Gotthardt suusahüppemäel warmbrunlane P. Damke suusahüppel tegi hea salto. Selle erakorralise saavutuse juures sai ta suure kiiduavalduse osaliseks.

Kiirus bobide sõidul.

Ilmameistrivõistlused kelgusõidus on huvi äratanud arvestama kelgu kiirust võidukihutamisel. Läinud aastal hinnati kelgu kiirust 100 kilomeetrile. Ometi peetakse seda kiirust liiga kõrgeks ja arvestusi mitte õigeks.

Shveitsi bobimägedest on parim Lääne-Shveits, mille sõidutee pikkus on 2504 meetrit. Seda maad on kaetud 2 min. 47 sek. See annaks keskmise tunnikiiruse 53,64 km. Berni juures on Mürren tunnikiirust andnud 60,84 km., kuna 3250 mt. on kaetud 3 min. 15 sek. Järgneb Grindenvald 56,88 km. kiirusega 4300 mt. juures, mis kaetud 4:32. Neis mägedes sõidetakse puukelkudega, kuna Davosis, St. Moritzis ning mitmel pool mujal sõidetakse teraskelkudel, mis annab suurema kiiruse. Nii tõuseb St. Moritzis kiirus 64 km., kuna 1609 mt. on kaetud 1:30.

Pole veel märgitud juhtumit, kus kiirus oleks võinud tõusta üle 70 km. teedel, mis vähemalt kilomeeter pikk ja millel vähemalt 3 kurvet. Grindenvaldis on isegi 25 suuremat või vähemat kurvet.

Lõpukiirused võivad küll tõusta 70 km. peale.

— **Uue-aasta suusahüppe võistlustel** Pontresinas tuli võitjaks Zürichis elav norralane Siegmund Ruud, kelle hüpped olid 62,57 ja 65,5 mt. — (Pildiga.) —

— **Miss Mealing**, kes olümpia mängudel esitas Austraaliat, on 150 yardi seliliujumises parandanud ta enda poolt püstitatud ilmarekordi 1:54,6 sek. peale.

— **Poola jalgpalliliit** kavatseb loobuda osa võtmast Kesk-Euroopa karikamängudest. Ta tahab üle minna Balkani karikavõistlusele. Esimesest võistlusest loobumine on tingitud sellest, et ei peeta soovitavaks asjaarmastajate mängimist koos elukutselistega maadega.

Jaapani uued rekordid ujumises.

Jaapani veespordiliit on kinnitanud uued rekordid, mis näitavad, kui hästi on see spordiala arenenud tõusva päikse maal. Tähtsamad on: vabaujumises: 50 mt. Takahashi 26,6 sek.; 400 mt. — Takemura — 4:55; 500 mt. — Makino — 6:32,6; 800 mt. — Makino — 10:32,6; 1500 mt. — Makino — 19:35,2 s.; selili: 50 mt. Katayama — 32,6 sek.; 100 mt. Irie — 1:12,2; rinnuli: 50 mt. Tsuruta — 34,6 sek.; 4×50 mt. teateujumine vabalt — 1:46,8.

— **Poksija Dujardin** võistlusel Lilles löödi knock-outi. Löögist ei toibunud mees, kes lõpuks haigemajja toimetati. Seal heitis ta varsti hinge, kuna ta kukkudes oli vigastanud kaelakondid.

— **Prantsuse-Iiri rugby maavõistlus** peetuna Pariisi Colombes staadionil lõppes 3:0 Prantsuse kasuks.

Slalom.

Suusataja ussijooks läbi lipukeste väravate.

„Slalom" on raffineeritud ilus ja hea osavuskatse suusatajale. Selle põhjamaa sõna tähendus ei ole veel täielikult selge. Henry Hocki arvates peaks see tähendama „ussi", Luther aga „jälgede jätmine."

Eestis pole seda sporti veel harrastama hakatud, kuna talle välismail viimastel aastatel ikka suurenevat tähelepanu pööratakse ja sellele alale ikka rohkem poolehoidjaid võidetakse.

Võistlusmaaks on võrdlemisi järsk mäenõlvak, kus stardi ja finishi kõrguse vahe on keskmiselt 150 meetrit. Teel on hulk takistusi, mis märgitud lipukestega. Kiirelt ja kindlalt, lühema ajaga tulevad veel „väravad" ussitaolise teekonna näol läbistada. Lipukeste puudutamine annab kaotuse sekundeid, värava mitteläbistamine toob kaasa võistlusest kõrvaldamise.

Kiire otsustamine üksikute takistuste läbistamisel ja täielik suuskade valitsemine, mis võimaldab silmapilkselt muuta suunda ja kiirust, on eeltingimused, mis võistlejal hädatarvilikud.

Pole aga ka kerge ideerikast slalomi üles seada. Sel alal on siiski tuntumad Inglise pastor Arnold Lunn Mürrenist ja advokaat dr. Roesen, kes oskavad lipukesi huvitavalt ja ilusti lumme torgata.

Ekstraklass poksijate seas.

Ameerika poksiringkondades on uuesti kaalumisele võetud küsimus poksis uut kaalujaotamist ette võtta. Viimasel ajal on rida hiiglapoksijaid tekkinud, kes suurele kaaluvahele vaatamata esinevad raskeskaalus. Peetakse sellepärast soovitavaks luua ekstraklassi, kuhu kuuluvad poksijad, kelle kaal on üle 220 inglise naela ehk 99,660 kilo. Arvatakse ettepanekut läbi minevat.

Sissetulekud USA ülikoolides.

Ameerikas on spordi suuremateks kantsideks peaasjalikult ülikoolid, kus võrsuvad ka maailma parimad sportlased. Kuivõrt suurte summadega on tegemist seal sporditamises, toome mõned arvud kuulsama Yale ülikooli spordi aasta aruandest, missugune oli ühtlasi ka Yale ülikooli rekord läbikäik.

Üldised sissetulekud spordist dollarit 1.270.000 (umbes 500 miljonit senti), järele jättes puhastkasu 855.777 dollarit (umbes 320.000.000 senti). Kõige rohkem toob sisse rugby ja nimelt lõviosa, mis on 636.283 dollarit. Järgmine ala on base-pall. Teised spordiharud, mida on 17, annavad kahju, mis on 240.292 dollarit. Kõige suurem kahju oli aerutamiselt — 67.292 dollarit. Ka on ehitusel uus staadion, mille peale arvatakse kulu 325.000 dollarit.

Prantsuse kergejõustiku rekordid.

Hooaja lõppemisel on kokku seatud Prantsuse kergejõustiku rekordide tabel, mis nüüdsest peale järgmise pildi omanud:

100 mt. — 10,6 sek. — Auvergne.
200 mt. — 21,6 sek. — A. Mourlon.
400 mt. — 48,2 sek. — Moulines.
800 mt. — 1:50,6 — Sera Martin.
1000 mt. — 2:23,6 — Ladoumegue.
1500 mt. — 3:49,2 — Ladoumegue.
5000 mt. — 14:26,8 — Bouin.
10.000 mt. — 30:58,8 — Bouin.
110 mt. tõkked — 14,8 — Sempe.
400 mt. tõkked — 54 — Viel.
Kõrgus — 195 — Lewden.
Kaugus — 714 — Barlier-Belfort.
Teivas — 3,99 mt. — Ramadier.
Kolmik — 13,57 mt. — Rousset.
Kuul — 15,09 mt. — Dufour.
Oda — 61,34 mt. — Degland.
Vasar — 42,74 mt. — Raimbourg.
Ketas — 51,29 mt. — Noel.

Spordivõistluste populariseerimine.

Rohkem tähelepanu korraldustele ja reklaamile.

„Spordilehele" kirjutanud N. KALJO.

Möödunud kuul nägi pealinn kaks rahvusvahelist võistlust raskejõustikus. Esimene neist oli korraldatud „Spordi", teine „Kalevi" poolt. Esimesel võistlusel olid vastamisi Eesti ja Soome parimad poksijad, teisel võistlesid Eesti, Soome ja Läti maadlejad. Ja mõlemate võistluste tagajärjed on rahuldavad.

Kuid meie oleme kõneallolevate võistluste üle rahul veel teiseski suhtes:

neid ei peetud tühjadele toolidele.

„Grand Marina", kus poksivõistlus peeti, oli pealtvaatajaid täis; ometi sinna mahub üle 2000 hinge! Ja maadlusõhtud „Kalevi" võimlas kinnitasid hulga aja tagant, et huvi maadlusala vastu rahva seas ikkagi olemas. Poksivõistlus andis „Spordis" rahuldava ülejäägi ja „Kalev" tuli vähemalt „omaga" välja. Poksivõistlused on vist varemgi korraldajale kasu annud; esimest korda paljude aastate tagant saadi aga maadlusvõistlusel „otsad kokku."

Haaramegi arvudest. Poksi vaatas üle kahetuhande, maadlust üle kahesaja inimese. Kuigi arvatakse, et mõlemad arvud olid rahuldavad, siiski peame küsima:

On's poks siis tõesti meil 10 korda populaarsem kui maadlus?

Oleme juba vana maadlusrahvas. Oleme sellel alal annud maailmale parimaid ja maadlusrahvana tõusnud maailma rahvaste peres esimeste ritta. Ja kui üksikutest spordialadest jalgpalli, mis õieti ongi mäng, kõrvale jätame, on maadlus meie populaarseim spordiala. Juba seegi asjaolu, et Tallinnas (ja isegi provintsilinnades) korraldatakse rahvusvahelisi „tsempionaate" elukutselistele, tõendab, et meil leidub isegi elukutseliste maadluste vaatlejaid. Ning tsirkus või teater, kus need elukutselised esinevad, on pea alati rahvast täis. Ja oli aeg, millal amatöörmaadluski leidis rohkesti pealtvaatajaid. See oli siis, kui amatöörmaadlus veel „noor" oli.

Poksimine kui enesekaitse pole meil kunagi eriti populaarne olnud. Siiski leiab poks meil teataval määral nii harrastajaid kui ka poksivõistluste pealtvaatajaid.

Kõige rohkem meelitab aga rahvast kokku „välissport." Selle all mõistame jalgpalli, kergesporti, ujumist jne. Tähtsad kergespordivõistlused on meil (kui ilm pole takistusi teinud) leidnud võrdlemisi rohkesti pealtvaatajaid. Jalgpall, mis kollektiivmänguna ja liikumisena vabas õhus suurepärane ala, on saanud moeasjaks, mida juba moegi pärast vaatamas käiakse. Et mängijate arv suur ja et nad meeskondadena „võõraste" vastu esitavad oma seltsi, linna või kodumaad, siis mängib patriotism rahva kokkumeelitamises suurt osa. Ja nii saadaksegi meil jalgpalli maavõistlusi vaatama 3000—5000 hinge!

Kuid eelolevaga pole veel kaugeltki kõik öeldud. Sest on veel kaks asjaolu, mis võivad populaarseimagi spordiala ebapopulaarseks teha ja unustusse viia. Need on reklaami puudus või valesti reklaamimine ja vilets korraldus.

Võtame esiteks korralduse. Ja loetleme kohe halva korralduse üldised tunnused: 1) korraldatakse võistlus võistlejatega mitte arvestades; 2) ettevalmistused on puudulikud; 3) aeg pole kohane; 4) koht või ruumid ei sobi; 5) võistlejate arv liig suur või väike; 6) võistlused venivad liiga pikale; 7) võistlus ei hakka täpselt; 8) puudub hoog; 9) vahekohtunikud pole oma ülesannete kõrgusel ja 10) võistlejate ja vaatajate eest ei hoolitseta küllaldaselt. Leidub teisigi vigu ja miinuseid.

Teiseks mainisime reklaami. Siin ütleme juba alguses, et meil unustavad võistluste korraldajad üheksa korda kümnest asjaolu, et iga spordivõistluse sihiks on: 1) demonstreerida, elustada ja propageerida sporti; 2) anda sportlastele võimalus omavahel ja võõrastega oma oskust ja võimeid proovida ning uut õppida ja 3) teenida võistluste abil raha sportliste harrastuste heaks. Esimese ja kolmanda nõude kohaselt peaks siis võistlust jälgima tulema kokku võimalikult arvurikas vaatajaskond. Seda saab aga kokku ainult reklaami abil. Propaganda on iseenesest reklaamiks spordile — võistlusi aga peab reklaamima. Hästi kuulutamine toob rahvast kokku. Siis on ka suurem propagandavõimalus ja suurem sissetulek.

Võtame näiteks möödunud kuu suurvõistlused. Poksivõistlus peeti rahvale tuttavas kohas, mis kõigiti kohane poksi- ja maavõistluste jaoks ja seda reklaamiti kõvasti. Korraldus oli ka hea ja võistlusekäik hoogne. Tagajärjed nii poksi propaganda kui ka ainelises suhtes rahuldavad. „Kalevi" korraldatud rahvusvaheline maadlusvõistlus peeti seltsi omas võimlas. Võimla aga ei paku kunagi vaatajale neid mugavusi (näiteks istmete suhtes), mis teater. Kuigi esimest korda oli ehitatud maadluslava ja valgustus vastavalt seatud, siiski leidus vaid paarsada maadlussõpra, kes „suurt rahvusvahelist heitlust" vaatama tulid. Harvad teadsid võistlusest ja neistki suur osa sai teada alles võistluse esimesel päeval.

*

Võistluste korraldamisel peaksime — nii maal kui ka linnades — järgmisi asjaolusid silmas pidama:

1) Võistluse sihiks olgu: a) kehakultuuri elustamine ja propageerimine, b) võistlus olgu katseks ja õpetuseks nii võistlejatele kui ka teistele.

2) Võistluse korraldamisel peab arvestama võistlejate arvu ja tasapinnaga.

3) Võistluste aega ja kohta peab hoolega valima.

4) Võistluse heaks peab tegema reklaami, kasutades selleks lendlehti, seina- (müüri-) kuulutusi, raadiot, ajakirjandust, sõnumeid tekstis jne.

Reklaam peab olema hoogne, maitsekas, hästi tähelepandav, kuid mitte millalgi liialdatud. Reklaam on otsekoheselt ja kaudselt propaganda spordile — raha selleks pole asjata raisatud.

5) Võistlus olgu alati täpselt alatud sel ajal, mis kuulutustes teatatud. Üle 2—3 tunni ei tohi võistlused kesta.

6) Võistluste puhul tuleb teha veel erilist propagandat kehakultuuri heaks (kõne, „Spordilehe" üksiknumbrite müümine ja sellele tellimiste vastuvõtmine, kehakultuuri selgitava kirjanduse levitamine, demonstreerimine jne.).

Eriti maal ja alevites, kus võistluste korraldamine raskem kui linnades, tuleb ülesannet hoolsamalt võtta.

Peame populariseerima spordivõistlusi; panema rohkem rõhku nende korraldamise ja reklaami peale. Sest ärgem unustage:

Parim propaganda spordile ja kehakultuurile on — hästiõnnestunud spordivõistlus ükskõik mis alal.

Jalgpalli võib mängida kuni 40 aastani.

Tuntud Inglise jalgpallimees Banjan, kes elades Pariisis, kaitseb Stade Française värve, avaldab jalgpallimängimise vanaduse kohta: „Õige ja korraliku harjutuse juures võib jalgpalli mängida kuni 40. aastani veel hästi. Olgugi, et vanaduses võib kiirus ja jooks kaduda, kuid seda asendavad selle eest jälle teadus, nagu jalgpalli tehnika ja taktika. Korralik eluviis on alati tarvilik." Ta ise on juba 37 a. ja mängib veel esimeses meeskonnas. Jalgpalli on ta harrastanud 27 aastat. Algas mängimist Inglismaal, kus oli ka meeskonna kapten ühes Londoni parimas profide meeskonnas.

— *Hollandlane van Kempen* on seni 47 kuuepäevarattasõidust osa võtnud ja 18 korda võitjaks tulnud. Ainult ühe punktiga on ta Mac Namarast järele.

—*Valter Palm* on profina Ameerikas pidanud 15 poksimatshi, mis enamikus lõppenud võiduga. 8 vastast on ta löönud k. o.

— **India üliõpilased** hokeymeeskonnana kaotasid Heidelbergis 8:2.

Spordiäri
Resev-Resel
Tallinn, Toompuiestee 19
Telefon 20-19.
Soovitab oma valmistatud
spordi- ja võimlemiseabinõusid.

TALLINN, Pikk t. nr. 47
Tel. (2) 10-02.
Soovitab taliseks hooajaks:
SUUSKI, suusakeppe, suusasaapaid, suusamäärdeid.
LIURAUDU: Nurmis ilusõidu raudu, ilusõidu saapaid.
HOCKEY pantschid, saapad, pallid, kepid.
TÕUKEKELKE, lihtsad ja kokkupandavad.
SPORDIKELKE ja LASTEKELKE
Ladus saadaval kõiksugu SPORDIABINÕUD.
Hea kauba juures hinnad mõõdukad.

K-m.
„Sport"
Tallinn, S. Karja 18
Kõnelr. (2)23-00

Soovitab suures valikus
taliseks hooajaks
spordi-
tarbeid

Uudis! Warao keegli Billiard Uudis!
Huvitav mäng kõigile.
Jalanõude **A-S. „ESTOKING-UNION"** osakond.

Suusataja päevamured.

„Spordilehele" kirjutanud pealik E. Lepp.

II.

Suuskade tõrvamine

on hädavajalik toiming olgu see kas suusaspordi hooajal, talvel, või kevadel — suuskade asetamisel panipaika. Tõrv teeb suusapuu ja pinna tihedaks ning takistab sinna niiskuse ja vee sissetungimist, mille tagajärjeks võiks olla suuskade kõdunemine ja kõlbmatuks muutmine lühikese aja jooksul. Tõrvamisel tarvitada ainult head männitõrva. Teised tõrvad näit. kivi- ja turbatõrvad jne. ei sobi, sest nad ei imbu suusa sisse ja teevad suusapinna karedaks.

Uute suuskade muretsemisel tulevad need kohe sisse tõrvata, sest sageli ärieesmärgiga turule lastud suusad on tõrvatud liig pealiskaudselt. Enne tõrvamist tuleb teha paar lühikest sõitu, et maha hõõruda suusa põhjalt läikiv (laki) kord. mis takistab tõrva imbumist puusse.

Hiljem, kui suusad on juba tarvitusel, tuleb aegajalt tõrvamist jatkata. Eriti siis, kui suusapõhi paljust tarvitamisest kipub valgeks minema. Juhtumil, kui suuskade määrimisel endised määred suusapõhjalt saavad maha kõrvetatud, ei ole sugugi üleliigne enne värsket määrimist suusapõhja tõrvata, sest kõrvetamisel sageli muutub suusapõhi liig kuivaks. Enne tõrvamist tuleb suusapõhjalt soendamise ja pühkimise teel kõrvaldada kõik määrded.

Suuskade tõrvamist on mõnusam toimetada suures leivaahjus, kus võimalik on suuremat suusapinda korraga kuumaks ajada. Sarnase ahju puudumisel tõrvamist toimetada lõkketulel, priimusel, jootmislambiga jne.

Tõrvamisel ahjus ja lõkketulel mõjuvamat kuumust annavad hõõguvad söed, kus ei ole karta tahma ja liig käredat tuld. Juhtumil, kui olukord ei võimalda hõõguva tule äraootamist, tuleb leektuli pealt katta plekiga, mis kuumaks minnes hõõgtuld asendab ja tahma suusast eemale hoiab.

Tõrvamisel ajada tõrv kuumaks ja sellega katta kas pintsli või riidetüki abil kuumaksaetud suusapõhja. Suusa kuumendamisel soendada mitte üksnes suusapõhja, vaid vaheldamisi ka suusa ülemist pinda, mis ära hoiab suusa sirgekstõmbumise ja kaardukiskumise. Ka peab silmaspidama, et tuli ei kõrvetaks ega rikuks suusakummi ja sidemeid.

On kuum tõrv kantud suusale, soendada suuska. Seejuures hakkab tõrv suusal keema, puusse imbuma ja ilmuvad õhurakukesed. Riidetükiga hõõrudes tõrva tugevasti puusse kaovad rakukesed ja suusapõhjale kantakse värske kord kuuma tõrva. Jälle järgneb soendamine, hõõrumine ja nii edasi, kuni puu (suusapõhi) on tõrvaga küllastunud. Suusapõhi on seega muutunud tumepunaseks, vähemate suuskade juures mustaks. Pühkimise teel suusapõhjalt kõrvaldada liigne tõrvakord, seejuures silmaspidades, et suusapõhjale jääks siiski kerge, niiske tõrvakord, mis iseendast suusapõhja imbub suuskade jahtumisel. Selle niiske, kerge tõrvakorra mahapühkimisel jääks suusapõhi liig kuivaks.

Kasulik ja praktiline on suuskadesse tõrva imbutada, mis suuskade iga ja vastupidavust märksa suurendab. Selleks asetada suusad kuuma sauna või rehetuppa lae alla horisontaalsest, tublisti tõrvatud suusapõhjad ülespoole. Alalises kuumuses imbub tõrv aegamööda, kuid põhjalikult suuskadesse. Tarviduse korral imbunud tõrvakorrale tõmmata peale uus kord tõrva jne.

Sarnast tõrvamisviisi võib praktiseerida ka vara suvel, kevadel, päikese paistel, kui päevakorras on suuskade panipaika asetamine.

Kaardukiskunud suuski tuleb parandada igakord tõrvamisel, kaardutõmbanud kohti soendades, tõrvaga kattes ja soojalt kas käsitsi või koolutuspuude abil tagasi paenutades.

Suuskade määrimise

küsimus nii mõnigi kord tekitab suusatajale peavalu. Arusaadav, et halvasti ja mitte ilmastiku kohaselt määritud suuskadega ei jõua meie kuigi kaugele. Siin raugeb ka kõige tugevam tahe ning jõud ja suusamees tunneb end kui kammitsas.

Sagedased on juhtumid, kus suusataja on sunnitud teel suuski ümber määrima, s. o. suusalt kõrvaldama vana määrde ja samas kiires korras peale kandma uus, ilmastiku kohasem.

Aegadel, mil suusatamist harrastati peaasjaliselt lausikmaastikul, rahuldas nõudeid määre, mille koosseisus leiame tõrva, vaha, stearini ja rasva. Need on kõik ained, mis annavad suusale libeduse. Seda, mis just tarvis kiirel, mõnusal liuglemisel. Kuigi seejuures suusad (eriti tõukesuusk) lipsasid tagasi, siis ei tundunud see nii suure takistusena, sest maastik ja eriti tugev käte töö ei lasknud seda puudust nii teravalt silma paista.

Meie kodumaa turul on seni peaasjaliselt müügil olnud lausikmaa libedusmäared. Neid määreid on igal võimalik valmistada kodusel teel alljärgnevaid retsepte käsitades:

1. Külma üle 20° — tarvitage puhast männitõrva.

2. Külma 7—20° — sulatage kokku $^3/_5$ osa vaha, $^1/_5$ — stearini, $^1/_5$ valaskalarasva või searasva, pisut tõrva.

3. Külma 0—7° — sulatage kokku $^3/_5$ osa parafiini ja $^2/_5$ pruuni vaha.

Kokkusulatud segud pannakse hanguma ja hiljem lõigatakse tükkideks, seepideks.

Need määred hõõrutakse külmalt suusapõhjale ja pärast soojendatakse priimusel, küünlal jne. üle, nii et see määre sulades suusapõhja ühetasaselt kataks. Külma ilma määre, 7—20°, kõrvetakse sisse, s. o. soojendatakse seni, kuni määre ja tõrv segi keevad, ja siis lükatakse korgiga või sõrmega siledaks.

Sooja ilma juures tuleb määre hõõruda külmalt suusatallale, kergelt üle soojendada, lasta ära hanguda ja kergelt käega üle siluda.

Mida pikemat maad tuleb sõita, seda tugevamalt määrida.

Ja enamik n. n. „pühapäeva" suusatajaid lepivad ka tänapäev ülal kirjeldatud määretega, sest maastik, millel nad tegutsevad, ei kujuta enesest erilist ülepääsmatut raskust. Kuigi suusad mäkke tõusul tagasi lipsavad ja nende „taltsutamiseks" tuleb tugevasti füüsilist jõudu tarvitada, ei ole see sugugi kahjuks tugevama kehalise töö ja pingutuse järele janunevatele lihastele ja siseelunditele.

Teine lugu on klass kõrgemate suusatajatega, kes eelistavad lausikmaale raskemat murdmaad ja kes tahavad vähema jõukulutusega kätte saada parimaid tulemusi. Siin etendavad suurt osa maastiku kohased määred. Eelpool kirjeldatud libeduse määrega ei jõua meie kuigi kaugele. Sõna tõsises mõttes jooksevad suusad mäkke tõusul alt ära ja kõige tugevama „rabelemise" juures on saavutatud edu väike. Tagajärjeks on üliväsimus, mis riisub tahte liikumist jatkata.

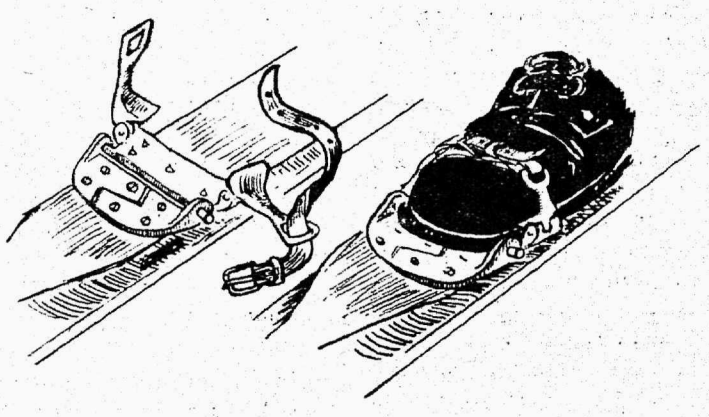

Selles „võitluses" ilmastiku ja maastikuga on kombineeritud erikoosseisudega määrdeid, millised 1) takistavad suuskade libisemist tagasi ja 2) võimaldavad seejuures kiiret ja mõnusat liuglemist.

Murdmaamäärde kooseisus peab leiduma mesilase vaha, põletatud kummi, parafiini, tõrva, polituuri, Veneetsia terpentiini ja keedusoola. Neist aineist on ilmastiku kohaselt kokku sulatud teatud proportsioonides tarviline segu.

Põletatud kumm on see, mis külma ilmaga hoiab ära suuskade tagasilibisemise. Mäkke tõusul, astumisel, tardub lumi suusapõhjale, edasiliuglemisel vabaneb suusk lumest. Sama omadus on tõrval sooja, vesise ilmaga.

Meile on saabunud Soome kaudu mitmed murdmaamäared. Nii leiame juba turult Norra Bratlie ja Ostbye, Rossi ja Kolehmaise „Skjuva", Urheilutarpeita „Niksi", Eetu Niskase „Salaisuus", Lappalaise määrded ja veel mõned teised. Välimuselt võime neid jagada kahte gruppi. Ühed neist on vedelad ja poolvedelad ning asuvad madalates purgikestes, teised seebitaolised — kõvad ja on asetatud plekist piklikkudesse kestadesse.

Esimesed on määratud sooja, vesise ilma tarvis ja ka selle ilma tagajärjel karedaks muutunud lumele, teised keskmisele 0—5°, ja külma ilma tarvis. Vedelate määrete juures on tunda tublisti tõrvalõhna, kõvade juures on terav põletatud kummi lõhn.

Sooja ilma ja vesise tee määret tarvitakse siis, kui pikemat aega on püsinud soe ilm ja lumi on vana. See määre sobib ka karedale lumele, s. o. kui vesise ilma järele on tulnud külm ja tõmmanud lumekorra karedaks, kõvaks.

Selle määrde tarvitamisel tuleb määrde purki vähe soendada, et purgis asuv määre tõmbuks pisut pehmemaks, vedelamaks. Määre tuleb kanda suusapõhjale sõrme, lameda puupulga või noatera abil. Määrimise hõlbustamiseks võib suusapõhja enne ka pisut soendada. Üldiselt peab kõne all oleva määrde soendamisega olema ettevaatlik, sest liigse kuumuse tagajärjel võib ta kaotada oma hinnalise mäkke tõusu soodustava omaduse. Ebatasased määrde kohad lükata siledaks peoga.

Näitab kraadiklaas langust külma poole ja suusad on määritud vesise tee kohaselt vedela määrdega, peab suuski enne tarvitamist tingimata viima välja välise temperatuuriga kohanema.

Värske pehme lumega, kui kraadiklaas püsib nullil, tarvitada külmavõitu ilma määret, 0—5°. Vesise määrde tarvitamisel tardub lumi suusapõhjale ja tekitab seal tülika jääkorra. Külmavõitu ilma määret asetada suusapõhjale võrdlemisi paksult erikohtadesse, kust hiljem käega siludes ühetasaselt üle kogu suusapõhja laiali aetakse.

Null-kraadilise ja veidi soojema ilma juures sageli tarvitatakse vedelat määret ka koos külmavõitu ilma määrdega. Sel korral asetada esimesena suusapõhjale vedel määre ja selle peale külmavõitu ilma määre. Sarnases järjekorras katta suusapõhi nimetatud määrete kihtidega, olenedes eeloleva suusamatka pikkusest. On lumi veidi niiske, katta pealmise, viimase kihina vedela määrdega, kuid ettenägelikult võimalikult õhukese kihina juhtumiks, kui lumi kipub tarduma suusapõhjale, et seda oleks võimalik suusatamisel maha hõõruda.

Näitab kraadiklaas kindlat külma, tarvitada külma ilma määret (Pakkas). Kõva külmaga libisevad tõrvatud suusad kõige paremini, kuid nad libisevad tagasi. Selle pahe kõrvaldamiseks tuleb suusakannale tõmmata pisut külma ilma murdmaamääret. Külma ilma määre kanda suusale külmalt, seda hiljem tasaseks siludes kindaga, korgiga või käega.

Vanad, kogenenud suusatajad tarvitavad veel mitmeid määrimis- ja määrete-kombinatsioone, neid igakülgselt mitmesuguse ilmastiku juures katsetades, mille tagajärjel on „meistritel" pikapeale välja kujunenud oma „patenteeritud" määrimise

(Järg 7. lhk.)

Võistlus, võistlus, võistlus...

Meie aja tõmbenumber — sportline võistlus.

Poks — tänapäeva kõige tasuvam elukutse.

Eddy Pent.

„Olla olümpiavõitja on ülivam kui olla kuningas või võidukas väepealik," umbes nii lausub kusagil Cicero, iseloomustades austust ja lugupidamist, millega vana Hellas omaaegseid suursportlasi kohtles. Ühtlasi osutus aeg, mil muistne Kreeka oli suur ja vägev ilmariik, kehakultuuri esimeseks võimsaks õitseajaks. Igasuguste spordivõistluste peale jooksi otse tormi, nende võitjaid aga hellitleti ja kanti kätel kui pooljumalusi. Neile osakslangev austus ületas koguni, nagu seda ütleb Cicero, kuningate ja võidukate väepealikude hiilguse ning sära.

Paraku oli aga see kehakultuuri esimene õitseaeg väga lühike. Kui varises Vana Kreeka, suikus aegamööda surmaunele ka sport. Sport spordina ja sport ajaviitena kadus peaaegu täiesti. Ainukesteks kehakarastuse abinõudeks jäid füüsiline töö ja mitmesugused mängud, mis lähedalt seotud igapäise eluga. Saabusid päevad, mil pime usk keelas igasuguse hoolitsemise „patuse keha" eest.

Aga needki päevad möödusid. Sport elas üle uuestisünni, mis oma senisele haripunktile jõudnud meie päevil.

Edusammud, mida sport viimaste aastate kestel teinud, on väga suured. Vaimukultuur ei suuda enam võistelda „sääremarja ja rusika kultuuriga," nii nagu peaks see olema. Ei saa kahelda, et Loyd George, A. Briand, B. Shaw, M. Reinhardt, Einstein j.t. poliitika-, kunsti- ja teaduseilma silmapaistvad suurused on praegu palju vähem populaarsed kui nüüdsed spordiilma pooljumalused J. Dempsey, G. Tunney, P. Nurmi, Ch. Rigolout, A. Borg, R. Zamora või isegi meie J. Jaago.

Lava ja ekraan, mis alles hiljuti tõmbasid kokku laiad rahvahulgad, ei suuda enam inimesi rahuldada. Laia massi huvitab veel vaid tugevate, kiiremate ja osavamate inimeste omavaheline võistlus. Kümned tuhanded inimesed igasuguseist seltskonnakihtidest kogunevad suuremais sporditsentrumeis tähtsamatele võistlustele, unustades seal enese ja kõik muu, mis nende ümber. Ilmasõja järele nõutud ärritusi suudab pakkuda suures külluses alati sportline heitlus, mis sageli joovastavamad kui Bacchuse anded.

Kui mõni aeg tagasi Gene Tunney ja Jack Dempsey poksisid ilmameistri tiitlile, pani see rusikameeste kohtamine kihama terve ilma.

Filadelfias, kus peeti võistlus, jälgis seda 150.000 inimest. Nende kohaletoomiseks pandi käima erarongid ja neid valgus siia isegi Euroopast, kus juures rahvahulk seda kõike, mis sündis poksiringis, jälgis säherduse huviga, nagu ripuks ringis tehtavaist löökest iga vaataja elu ja surm. 12 pealtvaatajat surid sündmusekohale, mitusada kaotasid mõistuse ja tulid hullumajja toimetada, mitutuhat aga said kardetava närvidevapustuse.

Summad, mida maksetakse headele poksijatele, on kolossaalsed. Eelpool mainitud Tunney-Dempsey kohtamisel sai esimene 1.000.000, teine aga „ainult" 450.000 dollarit võistluse eest, mis kestis pool tundi. Mõlemad praegu poksimisest loobunud ilmameistrid teenisid oma rusikatega summad, mis meie rahas ulatavad miljardidesse. Mitte üksi ilmameistrid, vaid ka „vähemad vennad" teenivad raha, millest ükski vaimlisel alal töötaja undki ei mõista näha. J. Willard, endine ilmameister, tõusis rusikate abil väiksest farmerist mõjuvamaks õlimagnaadiks. Neeger H. Wills, kauaaegne „must hädaoht" ilmameistri tiitlile, lihtsast sadamatöölisest mitmekümne võõrastemaja omanikuks. „Hispaania härg" Paolino oli mõni aasta tagasi vaene puuraiuja, aga praegu on ta rikkamaid mehi oma kodumaal. Nelja-viie aasta eest oli Harry Persson vaene Rootsi külapoiss, kellel pennigi polnud taskus, aga praegu on tal dollar-miljoneid rohkem kui paljudel kroone. Leedu sünnipäraga yankee J. Sharkey oli alles hiljuti väiksepalgaline omnibusekonduktor Bostonis. M. Schmeling oli „vaene kui kirikurott". Mõlema kardetavam vastane neeger G. Goodfery pesi aga alles hiljuti odavas turusöögimajas taldrikuid. Praegu aga elavad nad kõik luksuslikkudes lossides, võttes sisse ja andes välja summasid mis suuremad meie ministeeriumide aastaseist eelarveist. Et poks praegu kõige tasuvam elukutse, näeme ka Dempsey ja Tunney elulugudest. Dempsey oli enne oma poksikarjääri tüübiline „metsiku lääne" lagendikkude hulgus, kes vahete-vahel päevade kaupa rahapuudusel pidi nälgima. Tunney, see kelkiv ja kergatslik ameerika madrus, mõtles aga kaua, kas pole mitte kõige tulusam üleajateenijaks jääda. Ja nüüd, mõni aasta hiljem? — Mõlema varandus on mitu korda suurem kui Eesti riigi aastane eelarve.

Sama kui poks, meelitab praegu rahvahulki kokku ka jalgpall. Sadatuhat pealtvaatajat on välismaal harilikult igal tähtsamal võistlusel. Jalgpalli sünnimaal, Inglismaal, tõuseb igaaastastel esivõistluste finaalmängul see arv koguni paarisaja tuhandeni. Seal juures on staadioni väravate taga sisselaskmist kannatlikult ootamas juba eelmisel õhtul kümnedtuhanded inimesed.

Berliinis, Pariisis ja mujal, kus peetakse 6 päeva jalgratta võidusõite, ei lahku paljud pealtvaatajad tunnikski võistluskohalt, elades ja ööbides nädalapäevad tribüünidel.

Ka igasugustel teistel spordivõistlustel on alati kümnetetuhandete kaupa imetlejaid. Ja võitjad — praegusaja parimad sportlased, — kuidas kohtleb neid rahvas, teab igaüks ütlemata.

Aga mitte üksi inimosavusest ja väledusest ei vaimustu rahvas, vaid ka loomade ja lindude vaheline võistlus kisub neid samal määral kaasa. Kuulsad hobuste võiduajamised ja Hispaania härjavõistlused on kõigile tuntud ning teatud. Jaapanis pikki aastasadu peetud kukkede võistlus on otsaga ka juba Euroopasse jõudnud; eriti just Hispaaniasse ja Itaaliasse, kus tuhanded inimesed meeletut lõbu tunnevad sellest, kui kaks vihast looma üksteist surnuks peksavad.

Inglased, kelle tasakaal ja rahu üldiselt tuntud, on rööpast välja löönud koerte võidujooksud, mida igal nädalal korraldatakse. Pealtvaatajate arv neil koerte võidujooksudel tõuseb alati üle viiekümne tuhande.

Ainult võistlus, võistlus ja veel kord võistlus huvitab praegu inimesi, ükskõik, kus nad ei ela või kus nad ei ole. Kas aga kõik need võistlused väärivad tõelist huvi ja poolehoidu, mis neile pühendatakse, see küsimus jääb igaühe enda otsustada.

Sportimine ei tee rumalaks.

New Yorgis on korraldatud uurimisi sportlaste vaimliste võimete kindlaksmääramiseks. Need uurimused tõendavad, et sportimine inimesi rumalamaks ei tee. Kui võtta keskmist intelligentsi sajana, siis tuli sportlaste vaimlisi võimeid hinnata 106 peale. Silmatorkavamad võimed olid kergejõustiklastel, kuna jalgpallimängijad kõige mahajäänumad olid. Viimastel olid ka kehalised arenemised kõige halvemad.

— **Poolteist meetrit pikk auto.** Londonis lõpetati auto monteerimine, millega kapten Malcolm Campbell Deytona Beachis (Floridas) kavatseb purustada hukkunud sir Henry Segrave kiiruse ilmarekordi. Auto mootor on 12-tsilindrine, ja annab 1400 hobuse jõudu, seega 2 korda rohkem kui kiirrongi veduri jõud. Sellele vaatamata on auto ainult 5 jalga ehk 1,5 meetrit pikk ja 91 sentimeetrit lai. Sellega tahab Campbell saavutada 6,5 km. minutis ehk 386 km. tunnis, mis oleks 15 km. rohkem senisest ilmarekordist.

— **Preili Godard** on purustanud Salgado poolt püstitatud ujumise rekordid 800 ja 1000 mt. ajaga 12:43,6 ja 15:54,6.

EESTI VAHEKOHTUNIK SOOME-ROOTSI POKSIMAAVÕISTLUSTELE.

Soome Poksiliit korraldab 15. veebruaril Helsingis poksimaavõistluse Rootsiga. Ringikohtunikuna on ette nähtud Norra kohtunik, kuna punktikohtunikuks paluti Eesti kerge-, raske- ja veespordi liidult hr. Matsovi — vanemat. Ülalnimetatud maavõistlustel käsitatakse esmakordselt uut moodust, kus tegutsevad ainult erapooletud kohtunikud, kuna osavõtvate rahvuste kohtunikud võistluskäiku ei otsusta.

— **Saksa uus rekord 1500 mt. uisutamises.** Murnaus peetud Bayeri esivõistlustel kiiruisutamises võitja eelmise aasta meister Sandtner ajaga 500 mt. — 51,0; 1500 mt. — 2:39,0 ja 5000 mt. — 10:14,0. 1500 mt. aeg on uueks Saksa rekordiks, kuna senine kuulus 1925. a. Vollstaedtile ajaga 2:39,8. Võistlusel oli jää pehme ning osalt puhus tugev vastutuul.

— **Rootsis** on keegi isik, kes oma nime avalikkusele teatavaks ei tee, Rootsi spordiliikumisele ja võistlejate saatmiseks Los Angelesi annetanud 500.000 Rootsi krooni.

UUE-AASTA ÕNNESOOV SPORTLASTELE AMEERIKAST.

Eesti sportlastele soovivad „Eesti Spordilehele" ja kõigile Head õnnerikast uut aastat

Osvald Käpp, Arthur ja Alfred Maasik'ud ning M. Eisman.

New York, Detsember 1930. a.

O. Käpp.

EKRAVELIIDU AMETLIK TEADAANNE.

Karistakse V. S. „Sport'i" liiget Albert Kusnetsi märkusega ja hoiatusega ebaviisaka ülespidamise eest liidu esitajate vastu Eesti-Soome maadlusmaavõistlustel Helsingis.

Liidu juhatus.

Rugby on võistlussport.

Igal rahval on oma stiil.

Prantslane on elav, kiire ja paenduv.

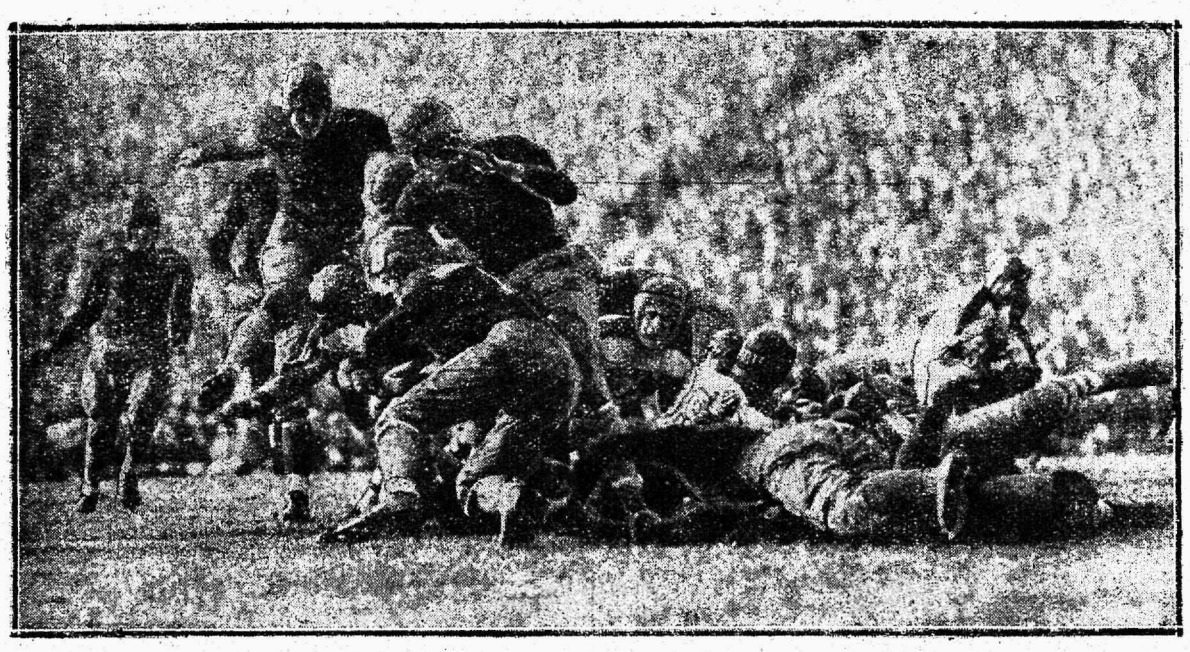

Prantsuse-Hispaania maavõistlus rugbys.

Rugby on võistlus ja suurem võistlus kui kõik teised spordialad. See on tugevam mäng, mida tunneb spordiilm. Siin vajatakse julgust ja jõudu ning muretu ja mõtlematu endaohverdamine on siin trumbiks. Vaja ainult vaadelda ägedaid ja haaravaid rugbyvõistluse stseene. Juba meeste riietus tuletab meelde midagi röövlitetaolist, mis annab mingi metsikuse mulje.

On vaja juurelda selle ala psühholoogilist külge ja tal saab selgeks, miks on Ameerikas, Inglismaal ja Prantsusmaal rugby nii populaarne, kuna mujal teda vaevalt tuntakse.

Ameerikas on rugby metsiku tempolise eluvõitluse peegelpilt. Noorsugu näeb selles oma isade heitlust olemasolu eest. Sport on tulevase närvepingutava elu ettevalmistuseks ja sellepärast ollakse vaimustatud sellest „Ameerika stiili jalgpallist", Ameerika rugbyst. Sellele alale elatakse kaasa, seal võisteldakse iga yardi, iga jalatäie maa eest.

Ka Inglismaa üliõpilaskond Ameerika eeskujul on rugbyle annud aukoha ning teinud ta'st lemmikspordi.

Prantsusmaal tuleb sellele veel midagi lisaks. See on muretu ja elav temperament. Hoitakse alal noorustuld ja kasutatakse seda rugby võistlusel.

Saksamaal ei ole rugby populaarne. Arvatakse, et rahvas seal murede tõttu liiga vara küpseb, mis ei luba tal ohverdada end sarnasele võistlusele.

Prantslane on elav, hüppevalmis, pöörduv ja kiire.

Löögivalmis vahekohtunik.

Ühel jalgpallivõistlusel Rock Islandis (Illionoisis) leidsid ühe meeskonna poolehoidjad, et vahekohtunik vilistanud nende meeskonna kahjuks. Võistluse lõpul tormasid siis ägedamad vahekohtuniku kallale. Viimane polnud ka kade ja lõi 6 fanatikud knock-outi.

Larry Gains Carnera vastaseks.

Kanada raskekaalupoksija Larry Gains on Itaalia hiiglasele Carnerale võistluseks väljakutse saatnud. Et ta oma otsust tõsiselt võtab, on ta poksikomisjonile deponeerinud 10.000 krooni. Kuid kuuldavasti polevat Carneral teiste Euroopa poksijate eeskujul suuremat tahtmist mulatiga ringi minna.

42.5 tundi vees.

Mercedes Gleitze uus kestvusrekord.

Inglise kestvusujujanna Mercedes Gleitze parandas oma viimast kestvusujumise rekordi võistlusel Wellingtonis Euel Meremaal. Rekordi parandamine on ühe tunni võrra. Gleitze startis Wellingtonis ja jõudis Cook-tee teisele kaldale 42,5 tunni pärast.

Seni oli ta üle ujunud Inglise kanali, Dardanellid, Gibraltari merekitsuse ja Man Saarelt Inglismaale.

Ameerika muudab oma vabamaadluse määrustiku.

Maadlusele pannakse tõsist rõhku.

Mis saab eestlastest 1932. a.?

(„Spordilehe" Ameerika kirjasaatjalt.)

Seni oli Ameerikas maksmas vana vabamaadluse määrustik, mille järele tuli hoida 3 sek. vastast õlgadel seljavõidu saamiseks. Ka liikmete tagurpidi väänamist ei pandud palju tähele ning tihti tuli võistlejal valu pärast alla anda.

18. dets. oli võistlus korraldatud uue määrustiku tutvustamiseks, kus selgitas omas kõnes maadluste kohtunikkude esimees mr. Derell võistlejatele nii ka publikumile uut määrustikku.

Võistlused ise lõppesid enamjagu seljavõitudega, sest paljud võistlejad tarvitasid endiseid võtteid seljal ringipööramisega, kuna vana määrustik seda võimaldas. Nüüd loeti kaotuseks, kui kaks õla puhtalt korraga matti puutuvad. Ka valevõtetest ei tahetud loobuda; kohtunikkudele andis palju tööd võistluste juhtimiseks. Ülesandega said nad siiski hästi toime.

Peale maadlusi avaldas mr. Derell, et loodetavasti ameeriklased harjuvad ruttu uue määrustikuga, kuna selleks tahetakse iga nädal mõni suurem võistlus korraldada New Yorgi nii ka teistes osariikides.

Sellega valmistub Ameerika 1932. a. olümpiaadi vastu, et oleks saata hästi karastatud mehi, kes peavad tooma võite.

Eesti olümpiameister Osvald Käpp, kes oli neil võistlustel pealtvaatajaks, avaldas oma arvamisi kohtunikkudele.

Mis ütleb Käpp Eesti maadlejate kohta 1932. a. olümpiaadiks?

Eesti peaks võtma Ameerikast eeskuju ja tihemalt võistlusi korraldama, et meie maadlejad saaks võistluse kogemusi, sest suurtel võistlustel võib mõni väga hea maadleja kogemuste pärast kaotada nõrgemale. Võistluste korraldamise asju peaks meie olümpia komitee tõsiselt võtma, sest ainult maadlejad on olnud need, kes olümpiaadidel Eestile on enamusvõidu punkte toonud. Ja kui tahetakse, et see korduks, siis varakult käed külge. **Arthur Masik.**

New Yorki, Detsember.

Mis arvate „Spordilehest."

„Spordilehe" ankeet on leidnud poolehoidu meie lugejaskonnas. Iga päev tuleb vastuseid juurde. Nüüd, kus „Spordileht" on lähud üle suurema formaadi peale ja trükitakse sinakal paberil, ei ole huvita lehe toimetusel kuulda lugejaskonna arvamisi lehe kohta. Käesolevale lehele lisame juurde ankeetlehe küsimustega ja palume neid täita, kõik südamelt välja puistates. Ankeetlehe vastuvõtmist on pikendatud kuni 15. jaanuarini, et võimalust anda laiemate hulkadele oma arvamisi lehe kohta väljendada.

„Eesti Spordilehe" toimetus.

Löögid väravasse ja südamesse.

R. Elgas.

Käesolevas numbris avaldame teise võistlusnovelli, mis komisjoni poolt arvatud 3. auhinna vääriliseks.

Seal Pelgulinna heinamaal, kus nüüd kerkinud ilusad majad, tulid harilikult koolitundide lõppedes kokku poisid, et lüüa mõni hoop jalgpalli või mängida laptuud. Rihmad võeti vöölt, tõmmati need üle õla, saabastele seoti nöör ümber, et nende tallad mitte enneaegselt ei ütleks üles, ja siis läks mäng lahti. Kirumist oli palju, umbes sama palju, kui seda innukat siia-sinna sihitut tormamist. Vanemad inimesed läksid mööda ja vangutasid pead — nad ei leidnud selles kõiges ei midagi õilistavat. Oli vaid üks tervise rikkumine ja saabaste kulutamine.

Meeleldi oodati, kui kell saab 4 — siis tulid raudtee tehnikakooli poisid ja nendega löödi siis maha igapäevane matsh. Tehnikakooli mehed olid igati vanemad, nendel oli isegi kaks palli ja nad olid uhked oma väravavahi Jaska peale, kes pidi isegi olema parem kui Julla. Ning „karatskoi" poistel oli selle vastu alati teatav aupaklikkus. Veel kaua aega tagant järgi uhkustasid poisid, et nad olevat Jaskale löönud kolli.

Need olid ärevad ja segased sõjaaastad, mil kuuldused kütsid inimmeeli kuumaks. Kui vahest oli aega — kas oli pall katki või millegi muu pärast ei saanud mängida, siis jalutati sadamasse sõjalaevu vaatama, mis sõiduvalmis olles saatsid taeva poole hiigla suitsusambaid. Midagi suurt ja romantilist asus siis poiste hinge. Neile näisid laevad suurte terasest kangelastena, kes suutsid kõnelda ainult kahurmürinaga, kelle ilusamaks ehteks olid kiirel sõidul vahused rinnad ja oma hiiglaraskusega laevalaele toetuvad kahurid mitmes suuruses. Vahest pääsesid poisid tuttavate madruste kaasabil laevadele ja see oli siis helgeim päev poiste elus. Kuna laevad sõitsid tihti Soome vahet, siis tõid madrused kaasa soome paberosse, mis olid tunduvalt paremad siinsetest. Poisid olid madrustele abilisteks kauba realiseerimisel ja nii saadi hästi läbi.

Tol ajal tegid Pelgulinna rahvale lõbu Telliskivi tänaval heinamaal trallitavad karusellid. Elevust oli alati paju. Õhtuti tuli karusellide juurde kokku mitmet sorti inimesi. Seal oli Bekkeri ja Vene-Balti tehase töölisi, sõdureid, madruseid. Harilikult tuli sinna ka „karmoshka"-mehi, kes lõid lahti vägevad tantsulood. Võis näha 100-protsendilié haaravat vene tantsu, muretut trallitamist. Kesköö jõudes kostus veel kaua ümberringi laulu, kuuldus ka vandesõnu, lööminga käralist kaja, peksetavate meeste karjatusi, revolvripauke ja naiste nuttu.

Ning poisid olid kõiges tunnistajad. Nad ei puudunud kuskilt. Oma kambaga, mis ühtlasi oli ka jalgpallimeeskonnaks, lõid nad igalpool vahvasti kaasa, küll mitte aktiivselt, vaid lihtsa ja inimliku huvi mõttes.

Revolutsiooni tulles olid nad juba veidi kangemad poisid. Paljudel oli „karatskoi" selja taga ja tallasid „võsheje natshalnoje" vahet. Riiüstati Kopli kaubajaamas vaguneid, toodi sealt vanematele koju igasugu toiduaineid ja tarbeasju, endale aga harilikult igasugust rämpsu, nagu gaasimaske, kuulipildujа linte, tääke, igasuguseid kapsleid.

Eriti viimaseid mälestavad paljud poisid veel hästi. Polnud mingi ime, et jälle mõni poiss viidi ravilasse purustatud kätega ja õnnemees oli see, kes pääses vähemate kriimustustega. Stroomi rannal mängiti lapselikult nitroglitseriiniga. Küll kõrvetati seda tules, küll lükiti mitmesugustesse torudesse ja pandi siis lõhkema, küll viidi koju, kus seda edukalt kasutati prussakate ja lutikate hävitamiseks.

Kuid ega jalgpallgi sellepärast unustusse jäänud. Oli juba päris lust vaadata, kuidas poisid lõid. Varstigi lõid mõned poisid rinnad ette ja tegid teistele teatavaks, et nad nüüdsest peale mängivad „Olümpia" B-s või G-s.

Tuli vabadussõda. Paljud läksid koolipoistena vabatahtlikult sõtta, tegid selle läbi ja tulid tagasi karastatud „mardoodena", olemusse vajutatud mingi tõsidus ja lahke endaväärisusetunne. Oldi veel küllat noored, uuesti võeti käsile jalgpall.

Siis jäid aga Pelgulinna heinamaad vaikseiks. Poisid olid kadunud, polnud enam madruseid ega karusselle. Kastehein kasvas kõrgeks, pallivõljal kullerdusid tilililled. Ainult veel „kollid" olid kohal — suured paekivist hunnikud, mille vahet seitse meetrit. Vahest käisid väiksed poisid nartsupalliga seal löömas, nii et varbakküüned pealt ära ja jalad verised. Siis tõmmati heinamaale okastraataed ümber ja sellega oli suletud tee poistele sinna paradiisi, mis oli neile nooruses ilusamaks kohaks, kus iga küngas oli seotud mingi mälestusega. Seal asus ikka veel ümmargune raukivi, mille otsas istudes lapiti palli või jalgratta pumbaga aeti sisse hinge, seal kleebiti kümnest kohast lapitud kummile „löösungit" peale, seal peeti vaskkopikate juures tõsist nõu, kuidas saada uut „futti". Ega seda ei saanudki teisiti, kui võeti jälle kampa veidi totakas „Poe Arnu", kes lese ema käest pressis julmal kombel raha välja. Poiss lubati võtta siis meeskonda, kui muretseb palli, ja kui see oli kohal, pandi Arnu paremaks ääreks, mis oli igale mehele ihaldatavamaks kohaks meeskonnas. Seda sellepärast, et paremal äärel võis kebida nii palju kui süda kutsus. Paarkümmend meetrit pall ette ja siis „hiigla artaaga" ise järgi, kuni seisti väravavahi, või nagu teda tol ajal nimetati, „kollkipperiga" silm-silma vastu. Kui löödi pall sisse, oli harilikult suur seletamine. Kogu vastasmeeskond püüdis teha selgeks, et värav oli löödud „puhtast apsaidist", võidukas pool vandus ausõna juures vastupidist, ja kes suutis teisest rääkida üle, rohkem ähvardada „sääretorude rihtimisega", see oli võitnud. Õrnusi tol ajal platsil ei öeldud, see on olnud kõigil ajul sportivate poiste suurimaks vooruseks. Kui jalgpallis õrnaks ja tundelikuks minnakse, siis pole see enam sport. Poisid ise kinnitasid ka igal juhul, et jalgpall on meeste mäng.

Järgnevad meie jalgpalli leeripoisi aastad. Soomega ja Rootsiga oli juba peetud maavõistlusi. Algas europaseerumine. Kutsuti treenerid, kes pookisid poistele külge küll Viini, küll Shoti mängu.

Selle tõusuaja kuulsamaks meheks oli Arnold Kuulberg. Ta mängis väravas ühes meie esmaklassilises meeskonnas. Spordireporterid olid tast vaimustuses, ning tõepoolest — ta mängis ühe mängu parema kui teise. Sageli tegi ta väravas imet ning temale otsiti võõrdseid välismaa paremate seast. Fuuriana lendas ta vahest pallile nurka järgi ning tõi selle sõrmeotsadega välja. Teinekord päästis meeskonna kaotusest hiilgava spagetiga, mis oleks igale balleriinile kadedusest toonud silmi pisarad. Uhke oli aga vaadata, kui Arno sirutas oma pika ja saleda keha välkkiirelt välja ennastohverdavaks robinsonaadiks, libisedes kehaga nurka. Kui kord rahvusmeeskonnas mängides õnnetult oli lasknud sisse värava, siis toetus ta peale palli väljatoomist puurist vastu väravaposti ja nuttis. Mitte nii nagu väike laps, valust või jonnist. Täiesalise mehe nutt on midagi tõesti suurt. Nii nuttis ka De Vecchi, päikseline Itaalia poeg, kui ta Hispaania vastu 1922. aastal mängides omale palliv äravasse põrutas. Arno teadis, et see oli suur ülekohus väljal mängiva 10 vastu, kes hambaid salajas kokku surudes püüdsid päästa rahvusau, kes iga palli pärast valasid higi ja said kannatada. Kuid Arnos nuttis ka haavatud enesetunne. Sest mida ütlevad homsed lehed? Mida arvab see rahvas seal tribüünil, kes olid peale väravat jäänud vaikseks, kelle närvid piinlevad suures ootuses, kes seni Arnost pidanud lugu. Ja kui Arno vaatas rahvahulka, milles lugematutena valgetena punktidena istusid jalgpallihuvilised naised, noored ja kenad, siis hakkas tal silmade ees minema kirjuks ja ta oleks peaaegu ettevaatamatusest lasknud sisse teise värava.

Ta teadis, et nende sadade naiste hulgas on kindlasti üks naine, kes talle pole kuigi ükskõikne, kes jälgib iga ta liigutust, kes rõõmustab ta edu puhul ning kelle südant kiilustab kahjuvalu, kui midagi on ebaõnnestunud. Sel puhul oli Arnole auahnus selleks suureks tõukejõuks, mis viis teda ennastohverdavale esinemisele, mis sundis otse võimatutele päästmistele. Kuid sellele tuhandepealisele lohele — publikule näis olevat endastmõistetav, et see nii pidi olema. Arno teadis, et ta on meeskonna esimene ja viimane lootus, kuid see oli teise tähtsusega selle kõrval, mida tähendas talle üks naine. Kui ta kord raske vigastusega viidi väljalt minema, kuulis ta nagu läbi une kusagilt kaugelt kellegi karjatust, mis tegi talle tuhandekordselt enam valu, kui saadud vigastus. Teda ei huvitanud siis ei arstid ega nende poolt sündiv abiand, vaid läbi kehalise valu tundis ta veel teist, mis tõi talle pähe hullumeelse mõtted. Olles Punase Ristl autoga viidud ravilasse, tuli sinna sisse veerandtund hiljem ta armsam ja nõudis Arnoga kokkusaamist, mida viimaks ka arsti poolt lubati.

„Mu jumal! Mis on sinuga?

„Ei ole midagi. See kõik läheb peatselt mööda."

„Ütle mulle tõtt. Ma vannutan sind, ütle mulle tõtt!"

„Kõige harilikum jalgpallimehe vigastus."

„Missugune siis?"

„Võib olla, võib olla..." Arno kahtles, kas öelda edasi või mitte. Seda oli piinlik teha. Naisterahvas, kes nii palju käinud jalgpallivõistlustel, ei tea, missugune on jalgpallimehe kõige harilikum vigastus..

„Kas sa siis ei või öelda! On see vigastus siis nii raske?"

„Ah, mis raske. Võib olla — vast järeltulev sugu ainult kannatab."

Naine pööras näo kõrvale ja jäi tõsiseks.

„Asi pole sugugi nii hull. Tunahomme olen juba väljas. See on siis üks helgem päev jälle mu elus. Lähme pealelõunal Piritale, pleegime veidi, siis tuleme linna tagasi ja veedame õhtu meelepäraselt. Oled nõus?"

„Kui sa ainult veel kunagi saaksid terveks."

„Seda pole karta, et ei saa. Tunahomme olen jälle väljas kui seitsekümmend meest. Lähen treeningile ja järgmise mängu löön maha uhkema kui kunagi varemalt."

Nad ei vestelnud kaua. Peatselt tuli arst ja Arno kallim lahkus sellise näoga, nagu oleks tal jäänud ütlemata midagi õige tähtsat.

Arst leidis, et vigastus pole kuigi ränk, andis õele ühte-teist nõu ning lahkus siis lahke soovitusega, jätta maha jalgpallimehe amet. Selle peale Arno vaid naeratas, kuna ta tundis, et nahkkuul on üks lahutamatu tükk tema olemusest. Ta tundis, et oli müünud oma õilsamad soovid nahkkuuli jumalale juba siis, kui Pelgulinna heinamaal esimest korda torkas jala palli külge. See võistluse kustutumatu kirg, publiku poolehoid õnnestunud piiükide puhul, sportline vaimustus — kõik olid küllalt mõjuvad selleks, et mitte loobuda veel. Ta ei tunnud ühtegi sportlast, kes oleks lõpulikult loobunud või asja vastu külmaks jäänud.

Väljas paistis heledana päike, taevas oli suiselt sinine. All tänaval kihutasid mööda autod, sahisesid trammid ning kõpsutasid inimesed mööda kõnniteed. Ruumis aga, kus Arno lamas, oli vaikne. Tema kambris oli ainult kaks voodit, üks tühi. Meeleldi oleks ta tahtnud kuulda, kuidas lõppes maavõistlus. Oleks tahtnud teada, kuidas publik suhtub ta vigastusele. Hellitatud enesetunne ihkas seda nii väga saada teada.

Arno sules silmad, pistis käed vaiba alla ja jäi nii kauaks liikumatult lamama. Õigem jäi ootama omi sõpru, kellel oli kombeks alati peale võistlust tulla vaatama kannatanuid. Siis kuulis, kuidas kell koridoris lõi aeglaselt seitse. Tähendab, veerandtunni eest lõppes võistlus. Nüüd nad riietuvad. On rõõmsad, võib olla ka kurvad.

Viimaks oli kell kaheksa, siis üheksa, kell kümme, kuid keegi ei tulnud. Vastu sügavat kesköö uinus ta, meelekibedusest peaaegu pisarad silmis.

Paar nädalat peale Arno ravilast lahkumist sõitis meeskond, milles ta mängis, Lätti, et seal mängida kaks mängu. Sõit pidi siis minema edasi Leetu, kus Kaunases olid nähtud ette veel kaks kohtamist. Reis tõotus olla huvitav. Kümme minutit enne rongi ärasõitu kihutas autol Balti jaama ette Arno armsam, tõi oma lemnikule kimbu punaseid lilli, vestles väga soojalt, peaaegu nagu oleks tahtnud suudeldagi. Kuid Arno häbenes ja häbenes neiugi, nii et asi jäi pooleli. Rongi lahkudes platvormilt nägi Arno kaua lehvivat kätt pitsilise taskurätiga ja siis sööstus Arnosse äkki selline tunne, nagu oleks ta unustanud maha midagi hädatarvilikku. Hetkeline segastus valdas teda. Olid need jalgpalli saapad? Olid need säärekaitsed? Siis aga tuli talle meelde kusagilt teadmatuse sopist kõigist neist eelloeteldutest õrnem, tundis, et oli jäänud maha sportlase alarahulik süda ja selle soojendav päikesepaiste.

„No muidugi, ega sa teda enam ei näe. Sina omad luud Lätimaale jätad. Oleks pidanud enne altari ette viima," sosistas üks sõber kõrva, võttis siis vestitaskust kaardid, jagas neljale ümberseisjale välja ning mäng läks lahti.

Möödus veel üks aasta. Arno püsis endiselt tähelepanuväärses vormis ja oli saanud juba kahekümnekordseks internatsionaaliks. Tal oli endiselt menu, naised tulid teda endiselt vaatama ja igal võistlusel oli tal kindlasti juhus olla õnnelik sellepoolest, et sai punaseid lilli. Vahest isegi mitu kimpu.

Ta pulmapäeva eelõhtule oli määratud Eesti-Soome maavõistlus. See pidi olema talle ka ühtlasi viimaseks esinemiseks. See oli olnud äiapapa soov. Kaua oli see priske, punase näoga vanamees olnud Arno ja Vally abiellumise vastu, mitmel korral meelekindlalt sikutanud sõrad vastu ja keelanud tütrel igasuguse läbikäimise „selle puupalja jalapallilööjaga", nagu ta Arnot nimetas. Vana Joost oli ise rikas mees, mitme maja omanik, mitme seltsi tähtsam tegelane, liikus „haritud seltskonnas", nagu ta armastas sageli öelda, kuid eelistas sellegipoolest valmistehtuia kaelasidemeid ja armastas sokke aluspüksipaeltega kinnitada. Elas uhkes korteris, andis tütrele hea hariduse, kuid ei lasknud ülikooli minna. Vana Joosti abikaasa oli surnud, talle oli jäänud vaid tütar, keda ta armastas otse haiglase hellusega. Kutsus tihti enda poole kõrgemas seltskonnas liikuvaid noormehi, et Vallyl oleks meelepärast valikut, kuid tüdruk ei teinud teistest vähejagi. Ta oli Arnole vaid olemas. Viimaks vandus ka vanamees alla, leppis Arnoga tusaselt kokku ja lasi asjadel minna määratud käiku. Aga jalgpalli pidi Arno tingimata maha jätma — see oli tingimus. „Poiss", nagu ta Arnot nimetas, pidi edaspidi tegelema ainult äriga. Lõhkuva kahivaluga oli Arno lubanud loobuda oma lemmikspordist. Kuid oma viimase mängu tahtis ta siiski mängida nii, et seda mälestatakse veel aastaid tagant järgi. Viimane mäng ei pidanud olema talle luigelauluks, vaid võimsa kotka viimaseks pilvedelennuks enne laskumist üksikusse kaljuurkasse süremiseks. Hellalt sidus ta saapad kinni, vaatas tükk aega villast sviitrit, milles oli teinud kaasa oma hiilgavamad mängud ning tõmbas siis selle selga. Arno oli valmis. Peale Soome meeskonna väljale ilmumist tulid riietusruumist välja ka eestlased. Arno kõige ees. Virutas siis palli kõrgele ja asus uhkustundega oma puuri, et võtta vastu meeste viimaseid lööke enne mängu. Ta oli piirita õnnelik, küdes tahtest panna endast välja viimast.

Selle viimase mängu mängis Arno tõesti nii, nagu ei kunagi varem. Ta püüdis otse võimatuid palle. Ta hoog ja elaan tiivustas väljamängijaidki ning need nõelusid, kui kuradid soomlaste poolel. Kord päästis ta nurgast soomlase tsentri nõelterava löögi, jäädes ise palli otsa peaaegu hingetult lamama, teinekord tormas ta nurgalöögi aegu värava all sumavate meeste sekka ja tõi sealt palli välja, juhtides selle võimsa löögiga tagasi välja keskele. Neli korda sahises soomlaste võrk, pooltosinat kõrdi kõikusid tugevad latid lööki-dest. Kord lendas aga ka Eesti vä-

Sindi Kalju 10-aastane.

Ülevaade juubilari tegevusest.

Provintsi tugevaim raskejõustiku selts.

Arno Poolak.

Suvel võis vaadata tagasi 10-aastase tööle momendi teguvõimsam alevispordiorganisatsioonest — Sindi Kalju, millise seltsi asutamisdaatumina on leidnud märkimist 12. juuni 1920. a.

See väikese alevi — Sindi — spordiselts on mänginud Pärnumaa spordielus aastate jooksul tähtsat osa ning vahete-vahel koguni esimest viiulit Eestis ja nimelt raskejõustikus — tõstmises võitis kõiki kodumaa suurseltse 1929. aastal.

3000 elanikuga Sindi alev on rühkinud ette Pärnust

veespordis, raskejõustikus ja naiste kergejõustikus.

Stabiilsena on seisnud Kalju raskejõustikus, kuna teisis spordiharudes on tõusuaastad vaheldunud mõõnaga.

Aastate jooksul on püütud lõhestada Kaljut,

kavatsusega asutada Sinti paralleelspordiorganisatsioonina töölisspordiseltsi, millise järjekordne asutamiskatse alles nädala paari eest nurjus. Samuti on püütud paremaid kaljulasi üksikult üle meelitada suurte lubadustega, millisele liimile seni peale ühe keegi ei ole läinud.

Kalju liikmeskond on kerkinud viimasel ajal 100 lähedale.

Majanduslikult on jõudnud selts aastate jooksul kindlustuda selliselt, et juubeli möödudes kassa seis isegi ülejääki näitas, millega Pärnu seltsid uhkustada ei saa. Kalju esimeheks viimasel seitsmel aastal on energilise sportlasena tuntud Janson, kes viimasel ajal vaid veespordiga tegeleb, saadud vigastuse tõttu palliväljal.

Jalgpall.

Esimene spordiala, milles Sindi väljapaistvale kohale tõusis, oli jalgpall ja selle kohta kirjutas „Spordileht" 1925. a.: „Mänguvõime poolest on Pärnus esimesel kohal Tervise meeskond, konkurendiks sellele meeskonnale on lähema 100 klm. ümbruses peale Türi veel Sindi Kalju. Oleks loomulik, et Tervisega konkureeriv meeskond ka Pärnus asuks, kuid vale. Vastane on Sindi Kalju, kes järelejäänud Pärnu meeskondi on löönud põrmuks. Temale järgneb PJK ja siis Vaprus."

Seda võime lugeda veel vaid internatsionaali Ernst Jolli Pärnu jalgpallikirjast 1925. a., mis tookord oli täiesti fakt,

kuid praegu kõlab vaid muinasjutuna.

Veel samal aastal leidis aset katastroof, mis maksis Kaljule mittepääsu jalgpalli A klassi ja jäädavalt kustutas Kalju nime pallibörsi hinnanguilt.

Saatuslikuks kujunes Kalju

5. aasta juubelipäev, 14. juunil 1925. a., mil seisid Pärnus ringkonna võistluse tsüklis vastamisi Tervis ja Kalju. Teisel poolajal Kalju 2:1 juhtimisel olles sündis kurb nähe, kus Tervise ph. ltn. Mõttus tabas palli asemel Kalju vä. esimehe Jansoni jalga nii, et viimase sääreluu praginal murdus. Jansoni lahkudes haigemajja kaotas Kalju 3:2 matshi ja ühes sellega võimaluse Tervise asemel pääseda A klassi, mil Tervis sellega toime tuli ladusalt, kuna napp võit Kalju üle oli raskemaid.

Selle õnnetu matshi järele kadus silmapiirilt jalgpallis Kalju aastaiks, sest emad ei lubanud enam poegi veeretada nahkkerä.

Alles paaril viimasel aastal on püütud uuesti elustada jalgpalli, kuid vastaste liig suurel ettejõudmisel ei ole suutnud Kalju enam Pärnu seltse troonilt kõigutada algaastate eeskujul.

Raskejõustik.

Sindi tugevamaks alaks aastate jooksul on olnud raskejõustik, millises alas on jõutud suurelt hinnatavale tasemele. Eriti tuleb märkida siinkohal tõstesaavutusi, milles Kalju seisab juba aastaid väljaspool konkurentsi maakonnas ning 1929. a. Eesti esivõistlusil langes

seltsile kolm meistritiitlit:

sulgkaalus Kask, keskkaalus Oolo ja poolraskeskaalus H. Adamson ning suruti tahaplaanile kõik kodumaa suurseltsid, nii Kalev, Sport, Tartu Kalev ja 1926. a. üllatusselts Pärnu Tervis.

Kalju saavutas esikoha seltsidest 11ᵉ punktiga.

Kalju raudvarana tõstmises tuleb nimetada

Eesti kuuekordset meistrit Aleksander Kaske,

kes olnud võitmatu sulgkaalus 1925. a. tänaseni ning püstitanud

4 Eesti rekordi.

Samuti kõrgelt tuleb hinnata Kalju tegevust maadluses, olles annud rea häid maadlejaid. Parimana tuleb nimetada Aug. Adamsoni, kes edukalt esinenud Eesti esivõistlusil ja seisnud finaalis Väli vastu. Praegu on eriti hoos maadlus, millises alas võib Kalju panna välja 5—6 vanemat ja vähemalt 20 algajat. Igatahes rekordiline arv väikse alevi kohta.

Viimastel aastail on tulnud Kalju võitjaks seltsiks maakondlisil esivõistlusil; nii võideti 1929. a. 11 meistritiitlist 10 (!) ja mööduud aastal 7 Kalju nimele.

Veesport.

Veesport on Sindis raskejõustiku kõrval enamtunnustatud spordialasid ja võib nimetada julgelt, et selle ala harrastamine on muutunud täiesti massiliseks. Kui öelda, et

Sindis leidub veesportlasi vähemalt 50—60,

siis see ei ole palju! Suvel mustendab jõgi pruunikspõlenud inimkehist, kes tegelevad ujumise ja veepalliga. Tänavu suvel oli eriti hoos viimane, millised meeskonnad harjutasid hoolega kogu hooaja, kuid maakonna esivõistlusil Pärnus ei saadud omi võimeid demonstreerida, kuigi veepall oli kavas, sest korraldajalt seltsilt olla võistluseelsel ööl

varastatud väravad ja kadunud pall!

Võistlusil näidati häid aegu. 100 mtr. rinnuli ujumises näitas kaljulane Haas suurepärast aega 1:32,3 — milline on lähedane Eesti rekordile. Paremaist meesujujaist oleks nimetada Sompson ja Mänd ning naistest Tomberg, Kukk, Hiiepuu ja Soovik.

Maakonna esivõistlused on korduvalt võitnud Kalu.

Tuleval aastal loodetakse ehitada pisukest basseini jõe äärde. Arvestades suurepärase inimmaterjaliga võib loota järgnevailt hooaegilt üllatusi veespordis Sindist.

Kergejõustik.

Seltsi algaastail tegeleti hoolega ka kergejõustikus, kuid üksikute sportlaste laialivalgumisel soikus peagi see ala. Uut hoogu andsid kergejõustikule möödunud talvel peetud võimlemistunnid. Võimlemistunde korraldati nii meestele kui ka naistele, millised grupid töötasid suure innuga.

Käesoleval kevadel ilmusid sportlikule näitelavale uuesti Sindi kergejõustiklased ja tänu Meimeri hoogsa töö tulemusele kirjutasid Kalju tegevuse lehekülgedele

saavutusrikkama kergejõustiku hooaja aastaarvuna — 1930.

Eriti hoos olid naised, kes kõik esikohad Pärnu häbelikelt preilidelt, kui need üldse julgesid väljale ilmuda, oma nimele kirjutasid. Samuti hoos olid noored, kes Eestis esikohale tulnud Pärnu noortega võistluse pidasid ja neile pinevas konkurentsis napilt 54:51 kaotasid. Sintlaste edukus tuleb kanda treeneri Meimeri kontole.

Sindi spordihuvilisema perekonnana tuleb nimetada Adamsone, kust vaneim Hans on tulnud Eesti meistriks tõstmises, August seisnud maadlusesivõistlusil finaalis, kuna vend Johann ühes õe Emmiga on siirdunud kergejõustikule. Väsimatu veesportlasena ei saa jätta mainimata Sindi vaneimat sportlast 39-a. Hugo Adamsoni, kes aga viienda nimekaimuna ei kuulu eelmiste Adamsonide perekonda.

Võimla puudumisel ei ole saadud harrastada käsipalli ega teisi sisespordi alasid.

---

ravasse pall, selline, mida poleks saanud kätte ka tuhattiivulised inglid. Napilt üle käte vuhises pall sisse ning Arno jäi saagita lamama värava valgele joonele. Mängu lõppedes tormasid inimesed väljale, haarasid Arno kätele ja kandsid ta riietusruumi. Väiksed poisid koputasid ta õlule ja ütlesid talle vängeid meelitusi. Süles oli tal lilli. Väljas juubeldas rahvas . . .

Sellest kõigest oli mööda juba rida aastaid. Alguses oli neil olnud palju õnne.

Siis oli aga tulnud ellu palju tühjust. Inimesed, kelle hulgas ta liikus, külvasid Arnosse vaid võõrastust. Vallyle polnud ta enam ammugi selliseks kangelaseks, keda see oli otsinud ja leidnud palliväljalt. Kodus polnud tal mingit kaasarääkimist, oli vaid inimene, keda mingi saatuse tujukus oli paisanud teise õhkkonda. Äiaga oli tal väike jutlemist ja seegi polnud vastastikune meelituste ütlemine. Vally oli hakanud viimasel ajal eelistama kodust väljasviibimist, tuli sageli tagasi sügava keskööpaiku ja jutustas, kuidas tal kusagil seltskonnas olnud väga lõbus, kuidas ta tantsinud ja kuidas teda keegi „veider noormees" vägisi tulnud saatma koju. Nähtavasti kahirõõmuga jutustas Vally seda kõike Arnole, tahes teha valu ja sündmatuid etteheiteid: mul on kodus igav, sa kusagil ei käi ega tule kaasa. Ta ei mõtlevatki kolletada sellise mehe kõrval.

Arno jäi targu vait, neelates alla kõik naise teravused. Sellistel öödel nägi Arno alati und, kuidas ta valgeks lubjatud postide vahel piiiab lugematuid palle, kuidas päike talle ülalt pimestavalt paistab silmi. Tehes unes väljalööki, lõppes see harilikult sellega, et Vally hakkas umselt pahandama, miks Arno vaiba pealt ära kisub ja seda jalgadega põrandale heidab. Hommik polnud ka karvaväärtki parem õhtust.

Ühel hilissuvisel päeval, peale Vally poolt nii soovitud lahutust, astus Arno nukralt vana tuttava palliväljа poole, kus ta polnud enam löönud aastaid. Nüüd sagisid seal koolipoisid. Need tundsid teda ja vaatasid talle nii imelikult otsa. Arno istus värava taha pingile, sama värava taha, milles ta aastate eest oli kaitsenud nii seltsi kui ka rahvusvärve. Päike puistas ülalt alla mahedat kulda, kari tuvisid lendas üle välja madalalt ning välja äärtel õitsesid kummelid. Sama ilus oli ka olnud aastate eest.

Äkki veeres pall talle vastu jalgu. See äratas Arno unelmatest. Ta võttis palli erilise õnnelikkuse tundega kätte ja vaatles seda. See oli samasugune lapitud pall, millega ta koos sõpradega lapsepõlves oli mänginud Pelgulinna heinamaal. Ohjeldamatu tung sundis teda lööma seda palli.

„Arnutt, ära löö seda palli kõvasti, sellel on kumm väljas . . ."

Väike poisiklutt, siniste silmadega oli seda öelnud. Kui kutsuvana ja kõdusena kuuldus talle „Arnutt". Tõsa veeretas ta palli poisi jalale ja istus siis uuesti pingile. Siis meelestus talle kaks sõna: „come-back". Tagasitulek.

„Come-back," sositas ta. Ta teadis nende sõnade suurt rõõmu, kuid ka suurt traagikat. Kas ta on veel endine, kas saab tast kunagi enam asja? Paljud „tähed", kes tulid tagasi, ei hiilganud enam endiselt, vaid kustusid proosaliselt. Kuid ta tahtis katsuda veel kord, kas või üksainsam kord. Tal polnud ju enam kaotada midagi.

Värava lähedal murul istusid poisid maas ja lappisid katkenud palli.

Suusataja päevamured.

(Algus 3. lhk.)

„saladused," mis meeleldi ka isale ja emale ei avaldata.

Meie turul müügil olevad välismaa murdmaamäärded on võrdlemisi kallid. Suusatajate pere ootab pikisilmi aegu, kus ka Eesti „määrdemeistrid" turule hakkavad laskma murdmaamäärdeid, loomulikult hinnaga, mis selle määrde kättesaadavaks teeb suurematele hulkadele. Loodame!

Uudiseks meile käesoleval talispordi hooajal

on „Ounas" side (vaata joon.). See side tahab kõrvaldada „Bergendahli" juures ilmsiks tulnud pahed. Kui „Bergendahli" suurimaks puuduseks loetakse suusasaapa lõhkumine ja paendumatus varvastes, siis „Ounas" sideme juures on need vead kõrvaldatud.

Võrdlemisi vaba liikumine telje ümber annab saapale tarviliku paenduvuse. Kuivõrt saapatald vastu lööb, oleneb muidugi ka osalt naha headusest.

Eks sideme kohta ütle oma sõna ajajooksul saavutatud kogemused.

Nr. 2. XII aastakäik. **EESTI SPORDILEHT** Reedel, 9. jaanuaril 1931

William Zepp — Ameerika murdmaajooksu võitja.

Ameerika murdmaajooksu meistrivõistlusi peeti Jersey Citys. Võitjaks tuli Dorchester Clubi liige William Zepp ajaga 29:43. Üllatust pakkus 19-aastane Joseph Cluskey, kes ajaga 29:51 tuli teiseks. Joe Mundy kolmandana näitas 30:11. Läinud aasta võtja Gus Moore jäi kümnendaks. Ta aeg oli 30:34.

1,5 sekundiga k.-o.

Al Foreman võitis Inglise kergekaalu meistritiitli poksis, kuna ta oma vastase Fred Websteri poolteise sekundiga knock-outi lõi.

Bobby Jones parim Ameerika sportlane.

Ameerika asjaarmastajate Atletic Union on ankeedi põhjal seadnud kokku 10 parima Ameerika sportlase nimekirja. Teistest kaugel esikohal seisab asjaarmastaja golfimängija Bobby Jones, kellel kaks korda rohkem hääli kui teisele kohale tulijal.

Bobby Jones sai siis ka aastaks Sullivani rändauhinna.

— **Inglise poksiliit astub uuesti Euroopa liidu liikmeks.** Inglise poksiliit, kes ei saanud Euroopa poksiliidu juhatuses soovitud arvul kohti, astus mõne aasta eest liidust välja. Nüüd on alustatud läbirääkimisi uuesti sisseastumise üle. Mõlemad pooled on aastaga järelandmisele jõudnud.

W. T. Tilden loobub tennisest.

Parim ilmameister tennises W. T. Tilden kavatseb loobuda asjaarmastajana tennise mängimisest ja üle minna filmi.

„Big-Bill" on seni 41 korda Davis-cupi matshi mänginud 11 aasta jooksul. Neist on ta 7 matshi kaotanud ja 34 võitnud. Kokku on arvatud üksik- ja paarismängud.

Tilden 1927. a. Wimbledoni võistlustel Cochet vastu juhtis 2:1 ja 5:0 kolmandas setis, kuid vaatamata sellele kaotas mängu.

— **A. Badrutt** hüppas uuel suusamäel Maloja juures Schveitsis 68 mt.

Uueks aastaks!

Aastad mööduvad kiiresti, kuid meie sportline liikumine kipub tegema tigusamme.

Kahtlemata oleme jõudnud edasi, kuid teised on kiirema tempoga edasi tormanud, seega oleme ikkagi kolikambri jäänud. On tekkinud flegmaatiline, passiivne rammestus, mis meid nägemata uduloorina ümbritseb.

Möödunud aasta on meile seda selgesti kinnitanud. Oleme pidanud endi välisvõistlustel igal alal alla jääma, meid on maha tallatud, meie käest on esikohad ära kistud.

Pole paika kaebustel ega süüdistustel, kuid selge on, et nii edasi logiseda ei tohi.

Peame endid pihku võtma, rammestusloori purustama ja siirduma aktiivsele teotsemisele, et tärkaks mehine võistleja hing.

Mehine võistleja hing viib meid võidule. Tema abil peame tulevikku alles võitma.

Selleks soovin teile, Ekraveliidu liikmed, uue aasta algul head õnne ja edu.

Ekraveliidu esimees
A. VEISS.

Kes oli parim Eesti sportlane 1930. a.?

Elav osavõtt ja pinev võistlus.

„Spordilehe" toimetuse poolt eelmises numbris väljakuulutatud küsimus parima Eesti sportlase leidmiseks on elavat vastukõla leidnud sportlistes ringkondades ja lehe lugejaskonnas. Hulk hääletussedeleid on juba antud ära. Suurem osa hääletussedeleid on annud Tallinn, kuna provints arvatavasti kaalub tõsiselt seda küsimust. Nähtavasti ei ole veel hääletajad rutanud hääletussedelite äraandmisega, sest äraandmise tähtaeg on 15. jaanuaril. Toimetus soovitab siiski rutata, et viimastel päevadel ei tuleks kuhjumist, mis nõuab sedelite sorteerimist ja sellega viibib ka võistluste tulemuste avaldamine. Käesolevas numbris toome veel kord hääletussedeli, sest esimene number on kõik müüdud läbi ja on tekkinud sedelitest puudus. Ühtlasi on võimalus lugejatel, kes oma hääled juba annud ära, veel kord hääletada, kui nende arvamised parima Eesti sportlase kohta on muutunud. Soovitage ka oma tuttavatele ja sõpradele hääletusest võtta osa, sest sellega oleks hääletus täielikum ja ka parima sportlase valik õiglasem.

Võistlus on nii äge, et pea iga päev kõigub paremuse järjekord, kord üht, kord teist ette-otsa tõstes. Esigrupi moodustavad praegu: Rähn, Väli, Luiga, Tipner, Tiisfeldt. Järgnevad teised tuntuimad meie sportlased. Sedelid tulevad saata aadressil: „Eesti Spordilehe" toimetus, Uus tänav 24, või postkast 70, pealkirjaga „Parim Eesti sportlane 1930. a." Isiklikult võib hääletussedeleid lasta „Spordilehe" toimetuse postkasti Uuel tän. 24.

HÄÄLETUSSEDEL.

Kes oli parim Eesti sportlane 1930. aastal?

1. . . . . .
2. . . . . .
3. . . . . .
4. . . . . .
5. . . . . .

. . . . . (Allkiri.)

Aadress: . . . . . .

P. S. Allkiri ja aadress ei ole sunduslikud.

Siamis peetakse 500 aastat poksivõistlusi.

Siamis peetakse viimase 500 aasta jooksul meistrivõistlusi poksis. Võistlejad kasutavad rusikaid ja jalgu. Prints Prasob Sukhavasti, kes praegu Ameerika ülikoolis õpib, on juba 15 aasta vanuselt Chestnut Hill Academy poksiosakonna kapten ja võitis Pennsylvania ülikooli meistrivõistlused.

AINUS SÕNA ELUS.

Tumm kõneles poksivõistlusel.

Mike Mac Clure 1919. a. võistles San Diegos Kalifornias tumma „Dummy" Roweni vastu. Kui Clure oma vastasele vasaku haagiga kõhtu tabas, lasi Rowen vastase kohta ühe sõimusõna lendu ning varises siis kokku. Ta pole ka peale seda juhtumist enam ühtegi sõna kõnelenud ja jäi endiselt tummaks.

Dempsey ja Tunney põhjustasid abielulahutuse.

ILMAMEISTRIVÕISTLUSE KURB TAGAJÄRG.

See võib muidugi ainult Ameerikas juhtuda. Seal tuli ette erakorraline põhjus abielulahutamisel, sest sarnaseid põhjuseid võib mujal vaevalt juhtuda. Seal ilmus kohtuniku ette proua Jane Collins abielulahutuse palvega mehe vastu. Proua seletas kaebekirjas, et ta aastate eest abiellunud insener Karl Mitchelliga ja nüüd tahab temast lahti saada, kuna mehe armastus tema vastu täielikult jahtunud. Põhjuseks on asjaolu, et proua aastate eest abikaasa loata ja nõusolekuta läks poksivõistlusele, kus ilmameistri tiitlile kohtasid Jack Dempsey ja Tunney. Poksivastane abikaas nõudis ka lahutust, kuna naisel olla pidurdamatud kalduvused talitada iseseisvalt.

Kohtunikul ei jäänudki muud üle, kui abielu lahutada.

Kas võisid Dempsey ja Tunney võistlusel arvata, et nemad ilmameistri tiitli otsustamisel lõhuvad teiste abielu.

— **Igale rahvusele oma harjutusväli.** Euroopas peetud olümpia mängudel on võistlejatel olnud kasutada harjutusväljad, kus aga kõik rahvused kokku tulid. Sellega nähti üksteise stiili ji tagajärgi. Ameeriklased tahavad aga 1932. a. võimaldada igale rahvusele harjutada eraldi väljal lahkus teistest võistlejatest.

Kallim rändauhind.

Kallimaks rändauhinnaks maailmas tuleb pidada rahvusvahelise purjekatevõistluse cupi. See annetati Inglise kuninganna Viktoria poolt ning tol ajal maksis ta vaevalt mõnituhat krooni. Et seda karikat võita, on ohverdatud miljonid miljonite peale. Näiteks on sir Thomas Lipton 30 aasta jooksul katsetanud auhinda viiendat korda võita, kuid asjata. Ta on võistlustest tagajärjerikkaks osavõtmiseks ohverdanud 22 miljonit krooni.

Õhtused võistlused annavad suuri sissetulekuid.

Ameerikas leiavad suuremat poolehoidu õhtused spordivõistlused kunstliku valgustuse juures. Pole ka imeks panna, kuna nad keskmiselt kolm korda suuremat sissetulekut annavad kui päevased võistlused. Esimene baseballi mäng öösel oli 1897. a. juunis San Antonios Texases.

Jack Dempsey ringikohtunikuna teenib hästi.

Jack Dempsey toimub viimasel ajal ringikohtunikuna poksivõistlustel Ameerika provintsilinnades. Tasuks saab ta poole sissetulekust. Seda summat maksetakse talle aga meeleldi, sest tema nimest jatkub, et kokku meelitada rekordilisel arvul pealtvaatajaid.

„Spordilehel" puuduvad kaastöölised

järgmistelt kohtadelt: Kuresaare, Paldiski, Põltsamaa, Tõrva, Türi, Jõhvi, Mõisaküla, Kohila, Kohtla-Järve, Sindi, Mustvee, Märjamaa, Otepää, Narva-Jõesuu, Järva-Jaani, Väike-Maarja, Tori, Võhma, Võsu, Vändra. Kes soovivad hakata kaastööliseks, palutakse sellest teatada toimetusele.

„Spordilehe" toimetus.

Ristsõnade mõistatuse lahendus.

(„Spordileht" nr. 42/43 — 1930. a.)

Vasakult paremale: 2. Abe, 3. Koski, 4. Rosinek, 7. Cea, 9. L. S. B., 11. kõu, 12. mm. (millimeeter), 14. Skuja, 16. bb, 17. ilu, 19. Mar, 20. Stasiukonis, 21. ehe, 22. Voitk.

Ülalt alla: 1. Lõbusaid jõulupühi, 5. Oda, 6. E. J. L., 8. ei, 10. si, 11. kk, 13. Mitt, 14. „Suss", 15. Amor, 16. Brix, 18. la.

Vastutav toimetaja A. Mändvere. O.-ü. „Vaba Maa" trükk, Tallinnas 1931. Väljaandja Eesti spordi keskliit.